

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Դրութիւնը առաջւայ պէս խառնակ է: Իրկու երկիրներում սպասուում են պարլամենտների լուծումներ՝ Ֆրանսիայում և Գերմանիայում: Գերմանական զինւորական նոր օրինագիծը, որի մասին մենք հաղորդել էինք Վուլք-ի անցեալ 1892 թ. № 10-ում, ներկայ փետրւար ամսին մերժեց գերմանական ռալխտագից: Մենք այդ սպասում էինք, կշռելով ռալխտագի կուսակցութիւնների արամադրութիւնները և ներկայ կառավարութեան հեղինակութիւնը: Մեր այդ մասին յօդաժը հինգ ամիս առաջ վերջացրինք այսպէս՝ Վրդէն սպասուում է, որ ռալխտագը կը մերժի կառավարութեան այդ օրինագիծը. և զրա հետեանքը կը լինի ռալխտագի լուծումը: Այժմ կարող ենք ասել, որ օրինագիծը մերժեց արդէն և որ սպասուում է ռալխտագի լուծումը:

Աւելի մխիթարական չէ Ֆրանսիայի ներքին դրութիւնը: Պաշտմայի սկանդալի միջոցին կազմաժ Ռիբօի մինիստրութիւնը (տես Վուլք-ի 1892, № 1) կարճատե տեղութիւն ունեցաւ, և այժմ (նոր տոմարով մարտի վերջը) հանրապետութեան նախագահ Կարնօն յանձնել է նոր մինիստրութեան կազմելը՝ Մելինին, որը յատնի է որպէս ագրարական (հողային) զօրեղ կուսակցութեան պարագլուխ և գլխաւոր հեղինակ ներկայումս իշխող Ֆրանսիական տնտեսական հովանաւորող քաղաքականութեան: Այդ չաջողելով՝ Կարնօն այժմ դիմել է Դիւպլէյին Ռիբօի մինիստրութիւնը ինքը հրաժարական տւեց, օգտւելով մի ընդհարումից, որ պատահեց պատգամաւորների ժողովի և Սենատի միջև, խմիչքների մասին օրինագծի առիթով:

Որպէս Գերմանիայում, նոյնպէս և Ֆրանսիայում սպասուում է պարլամենտի լուծումը, որպէս զի ազդը, նոր ընտրութիւններով,

աւելի որոշ կերպով արաայայտւի կաւաւարութեան քաղաքականութեան վերաբերմամբ:

Անցեալ տեսութեան մէջ մենք յայտնեցինք արդէն որ Գլադստոնը ներկայացրեց իւր իրլանդական ինքնավարութեան օրինագիծը: Խնդրի քննութիւնը պարլամենտում յետաձգւած է Զատկի արձակուրդներէից յետոյ: Մեծամասնութիւնը յօդուտ օրինագծի կարելի է ապահոված համարել, և հազիւ թէ Սոլաքրիի ազդեցիկան ընդդէմ օրինագծի՝ որ և է փոփոխութիւն կարողանայ մտցնել հաստատւած կարծիքի մէջ:

Մի նշանաւոր պետական անձն անյայտացաւ: Ժիւլ Ֆերրին վախճանւեց ներկայ մարտ ամսին: Ֆրանսիական այժմեան երրորդ հանրապետութեան սիւներից մէկն նա: Թիերիից և Գամբետտայից յետոյ Ֆերրին կարեւորագոյն գործիչն էր Ֆրանսիական պետական անձերի մէջ:

Այս վերջին 5—6 տարիներս նորա ազգակիցները նորան դատաւարտել էին չեզոքութեան քաղաքական ասպարէզում: Նորա թրշնամիներն էին՝ արմատականները, որոնք կատարելապէս չաջողեցին նորան վերջին ծայր անժողովրդական դարձնել, մինչև որ անցեալ տարի սենատոր ընտրւելուց յետոյ, ներկայ փետրւարին, իւր մահից քանի մի շաբաթ առաջ, Սենատը նորան իւր նախագահ ընտրեց, մի ընտրութիւն, որ քաղաքական կարեւոր անցքի նշանակութիւն ստացաւ:

Ժիւլ Ֆերրին յայտնի է գլխաւորապէս որպէս զլխաւոր հեղինակ այն օրէնքների, որոնցով Ֆրանսիայում մտցւեց պարտաւորիւ տարրական ուսում, դպրոցները աշխարհականացան, Ֆրանսիայից դուրս քուէքին եզուիտները և բոլոր արգելւած կրօնական միաբանութիւնները, համալսարանների բեթորմը կատարւեց: Ֆերրիի քաղաքականութեանն է պարտական Ֆրանսիան Տունիսի և Տոնկինի նւաճումների համար: Բայց Տոնկինի մէջ կրած պատերազմական մի քանի անաջողութիւնները և այդ գործի թանկ նստացնելը առիթ տւին Ֆերրիի դէմ հասարակաց կարծիքը յուղելու, օգուտելով նաև նրանից, որ Ֆերրին ձգտում էր Գերմանիայի հետ բարեկամութիւն հաստատել:

Շ.